

I. Сороковик, канд. іст. наук, доц.

Академія управління при Президенті Республіки Білорусь, Мінськ, Республіка Білорусь

Г. ДАНИЛОВИЧ – ПЕРШИЙ ДЕКАН ЮРИДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Присвячено відомому вченому-юристу першої половини XIX ст., першому декану юридичного факультету Київського університету Святого Володимира професору Гнатowi Миколайовичу Даниловичу (1788–1843). Автор з розрізнених відомостей постарався комплексно розкрити його науково-педагогічну діяльність. Незважаючи на недовіру до нього з боку імперської влади, він став родоначальником наукового дослідження права Великого Князівства Литовського, продовженого згодом українськими, російськими і білоруськими вченими.

Ключові слова: Г. Данилович, Вільно, Харків, Петербург, Київ, Москва, наука, університет, юриспруденція.

I. Sorokovyk, PhD (History), Associate Prof.

Academy of Public Administration under the President of the Republic of Belarus

I. DANILOVICH AS THE FIRST DEAN OF THE FACULTY OF LAW AT KYIV UNIVERSITY

The article is devoted to the famous legal scholar of the first half of XIX century, the first Dean of the faculty of law at St. Volodymyr Kyiv University Professor Ignat Nikolaevich Danilovich (1788–1843). The article studies his scientific and pedagogical activities. The author emphasizes his role as the founder of the scientific study of the law of the Grand Duchy of Lithuania despite the distrust of the Imperial authorities. It is stated that this work was later continued by Ukrainian, Russian and Belarusian scientists.

Keywords: I. N. Danilovich, Vilno, Kharkiv, St. Petersburg, Kyiv, Moscow, legal science, a university, jurisprudence.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv.

Legal Studies, 2020; 1 (112): 57-61

УДК: 811.161.2'373.46

DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2195/2020/1.112-11>

ISSN 1728-2195

© Taras Shevchenko National University of Kyiv,

Publishing center "Kyiv University", 2020

I. Царьова, канд. філол. наук, доц.,

Р. Южека, асп.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Дніпро, Україна

ТЕРМІНОЛОГІЯ ІНШОМОВНИХ СЛІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ КОДЕКСІ УКРАЇНИ

Розкрито правову природу застосування термінології іншомовних слів у Кримінальному кодексі України. Проаналізовано терміни іншомовного походження у сфері права, досліджено шляхи запозичення термінів і номенів правничої терміносистеми. Проаналізовано склад української термінології щодо її походження. З'ясовано склад запозичень і визначено специфіку функціонування типів іншомовної лексики. Розглянуто проблему функціонування іншомовних лексичних запозичень в українському мовному середовищі. Визначено доцільність використання запозичених лексем у сучасній правничій термінології української мови. З'ясовано причини появи значної кількості запозичень у термінологічній лексиці права.

Обґрунтовано, що запозичення іншомовних терміноодиниць – закономірне об'єктивне явище, що не має істотних обмежень чи заборон, важливий засіб поповнення української правничої термінології. На відміну від питомих українських термінів на позначення відповідних юридичних понять, термінам-запозиченням більшою мірою властиві такі характерні ознаки, як точність, конкретність, однозначність, при цьому вони виявляють і високу словотвірну активність.

Ключові слова: походження, правнича термінологія, юридична термінологія, запозичення, міжмовна взаємодія, латинізм.

ВСТУП. Постановка проблеми. Питання запозичення в термінології як об'єктивний чинник її розвитку завжди актуальне. Запозичення іншомовних слів є одним із способів поповнення словникового складу будь-якої мови протягом усієї історії існування.

У сучасній українській мові вживаються слова, завоювані з інших мов, що вливалися до складу української мови з різних джерел. Це, зокрема, економічні, правові, політичні та культурні взаємозв'язки українського народу з народами Заходу й Сходу, унаслідок чого українська мова перейняла значну кількість слів. Правнича термінологія української мови, що має іншомовні запозичені слова, тому не виняток. З огляду на це вважаємо актуальним дослідження термінології іншомовних слів у сучасній правознавчій науці, зокрема у кримінальному праві України.

Актуальність дослідження термінології іншомовних слів у Кримінальному кодексі України посилюється з недостатністю теоретичної розробленості, існуванням значної кількості дискусійних теоретичних і практичних питань щодо напрямів дослідження міжмовної взаємодії.

Мета статті. Головною метою цієї статті є дослідження питань доцільності використання лексичних запозичень у сучасній правничій термінології української мови, зокрема термінології кримінального права України.

Виклад основного матеріалу. Правнича термінологія починала утворюватися одночасно з виникненням права. Перші юридичні документи є основними джерелами виникнення правової термінології, юридичних конструкцій (*Закони Хаммурапі, Закони дванадцяти таблиць, Закони Ману, Варварські правди, Руська Правда, Саксонське зерцало*). Важливою рисою правничих термінів є їхній тісний зв'язок із різними політичними та правовими теоріями, науковими напрямками, певними суспільними традиціями, правовим досвідом. Розвиток української правничої термінології пов'язаний з історією української державності, національного права, української мови [1, с. 224].

Умовно виділяють лексико-семантичний і словотвірний аспекти термінотворення. В основу лексико-семантичного аспекту термінотворення покладено обґрунтування різних шляхів входження термінології

чних одиниць у мову. Так, на думку Л. І. Чулінди, словниковий склад української юридичної термінології формується з різних джерел, які умовно можна поділити на п'ять груп:

- запозичення латинських термінів і правових понять, що стали підґрунтям для термінології різних правових систем (*апеляція, алібі, документ, реформа*);
- використання термінів із нормативно-правових актів Київської Русі (*закон, суддя, свідок, карати*);
- надходження термінології з розвинених сучасних правових систем (*контрабанда, бартер, монополізм*);
- існування термінології нормативно-правових актів України (Конституції, законів, кодексів), міжнародних документів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Правнича термінологія, зафіксована в Конституції України, є обов'язковою для вживання в галузевому законодавстві. У Конституції України, наприклад, ужито термін *перепинити злочин* (ст. 29). Це означає, що у відповідних законах, Кримінальному та Кримінально-процесуальному кодексах України зазначене юридичне поняття має позначатися саме цим терміном, а старий термін *припинити злочин* не повинен уживатися;
- джерелом нових термінів може бути перекладацька діяльність. Перекладач може: а) передати іншомовний термін, якого немає в українській мові, засобами українського алфавіту або б) дати описову конструкцію правового поняття українськими словами, що утворюють терміносполучення [2].

Найпростішою зміною, залежною від зовнішніх факторів, є запозичення чужомовних лексичних одиниць. З найдавніших часів носії різних мов спілкуються між собою: торгують, обмінюються культурними досягненнями, ведуть переговори. Унаслідок цього контактують різні мови, що призводить до запозичень. Завдяки цьому мова збагачується так само, як і завдяки розвитку багатозначності слів і постійному творенню нових лексем. Запозичення – перехід слів з однієї мови в іншу внаслідок взаємодії цих мов [3, с. 225].

Запозичення – це засвоєння слів однієї мови іншою [4, с. 367]. Запозичення з різних мов відбувалося за різних часів. Багато запозичених слів стали настільки звичними для нас, що вже не відчувається їхнє чужомовне походження (панчохи, цукор, кавун), інші навіть не набули здатності змінюватися за законами української граматики (меню, тріо).

Процес запозичення термінів суттєво не відрізняється від запозичення слів загальноновживаної мови, проте "корінні" відмінності існують. Полягають вони саме у використанні переважно писемного шляху проникнення нових слів, а також можливості свідомого впливу на формування термінологічних систем" [5, с. 130].

У науковій лексиці співіснують чуже й питоме, інтернаціональне й національне. Перший складник єднає її з міжнародними стандартами, другий виявляє її самобутність, зберігає народний характер. Значна кількість запозичень потребує належної нормативної оцінки, адаптації іншомовних елементів до структури української мови, бо перенасиченість запозиченими термінами порушує рівновагу в системі мови й вона втрачає можливість бути універсальним засобом наукового спілкування.

Основу національних термінологічних систем становлять питомі компоненти, проте за умови активізації розвитку науки й техніки, що відбувається останнім часом, особливого значення набуває інтернаціоналіза-

ція термінології. Інтернаціоналізми, тобто лексеми, що відомі хоча б у трьох неспоріднених мовах, інтенсивно поповнюють склад терміносистем усіх мов світу, зокрема й української. Загалом інтернаціональну тенденцію в термінотворенні слід визнати позитивним явищем, тому що вона відображає глибинні процеси взаємодії мов, насамперед європейських. У правничій термінології, як і в інших підсистемах лексики української загальнолітературної мови, відбувається процес інтернаціоналізації, "бо у європейських мовах розвиток інтернаціональних елементів пов'язаний у підсумку з кількома основними хвилями культурних і лінгвістичних взаємодій" [6, с. 198–199].

Українська мова не просто запозичує іншомовне слово, а адаптує і використовує його як власне, притосовуючи до своїх літературних норм. Наявність іншомовних термінів не є ознакою слабкості мови, а свідчить про її самобутність і високий рівень розвитку.

Можна виокремити два основні шляхи поповнення сучасної правничої термінологічної системи:

- термінологізація загальноновживаної лексики,
- запозичення з інших мов.

Головним джерелом формування національної термінології була й залишається загальноновживана лексика української літературної мови, але в терміносистемах використовують і чужомовні запозичення. Терміни з інших мов, що ввійшли до фахового спілкування фахівців у сфері права, пов'язані з різними мовами-джерелами, із яких їх запозичено як безпосередньо, так і через посередництво інших європейських мов.

Отже, у зв'язку зі зростанням політичних, економічних і культурних зв'язків України із зарубіжними країнами, посилився вплив іншомовних слів до української мови. А як відомо, термінологія будь-якої сфери знань є дуже чутливою до зовнішнього впливу [7, с. 55]. Нині українська наукова думка, зокрема сучасна українська мова права, природно вписується у світові інтеграційні процеси, потрапляє під їхні впливи і запозичує відповідні необхідні поняття.

Узагалі, ХХ ст. для українського народу починається зі спроб здобути державність. Різні варіанти української держави змінюють одна одну у вирі національно-визвольних змагань: період Центральної Ради, Директорії, Гетьманату. Історики визначають його як один із найсуперечливіших, особливо у законодавчому сенсі: "1917–1918 рр. – один із найбільш складних періодів у розвитку української державності. Це час як утворення Української Центральної Ради, прийняття чотирьох універсалів, ствердження суверенітету й незалежності України, так і хаосу, протистояння та боротьби різних суспільних верств і політичних партій" [8, с. 13]. Причини поразки сучасні історики шукають у різних впливах: внутрішньо-, зовнішньо- і геополітичних, економічних тощо [9, с. 195].

Попри романтичні тенденції, орієнтацію на термінологію козацької доби, народну мову в документах ЦР, спостерігаємо й нахил до засвоєння здобутків європейського права, що на мовнотермінологічному рівні представлено численними чужомовними запозиченнями: *амністія, конгрес, кооперація, міністр, президент, ратифікація, реформа, страйк, територія, фактор, фонд, фронт* тощо [10, с. 18].

У перші десятиліття ХХ ст. починає розвиватися термінологія галузевого права: адміністративного, цивільного, кримінального. Щодо останнього в сучасній науці точаться дискусії про доцільність ужи-

вання терміносполук кримінальне право, Кримінальний кодекс [11, 12]. Деякі дослідники рекомендують уживати відповідно карне право, карний кодекс, інші ж наполягають залишити усталений варіант. Законодавці періоду ЦР надавали перевагу слову карний: карне переступство, військово-морська карна устава, карний закон (статут).

У документах Центральної Ради помітним є вплив російського офіційно-ділового канцеляриту, що полягає, зокрема, у вживанні активних дієприкметників теперішнього часу (це одна з основних проблем порушення мовної норми й у сучасному законодавстві): дезорганізуючі елементи, зростаюче недовір'я, організуюча сила, пануючі класи, слідуючий щабель (паралельно вживається і дальший щабель), стримуюча та керуюча роль тощо [13, 14].

По суті, у законодавчих текстах ЗУНР спостерігаємо також більше запозичень із латини (*аболіція, амнестія, депутація, димісія, каденція, компетенція*), рідше, ніж у документах УНР, трапляються росіянізми, штампи з російського офіційно-ділового мовлення (*а в случаю його перешкоди, жалоба, міністр заграничних справ, правительство* тощо).

За часів Центральної Ради проблема національної правничої термінології постала особливо гостро, оскільки розпочалися процеси законо- і державотворення. Були спроби створити спеціальну комісію, що займалася б складанням реєстру українських термінів до відповідних російських, проте її діяльність не була ефективною через нестабільність політичної та економічної ситуації, постійну зміну владних режимів. За доби Гетьманату посилився вплив російської мови на українську правничу термінологію, зросла кількість прямих мовних запозичень, канцеляризмів. Проте в цей період вдалося створити зініційовану, але так і не сформовану за доби ЦР інституцію.

За часів Центральної Ради проблема національної правничої термінології постала особливо гостро, оскільки розпочалися процеси законо- і державотворення. Були спроби створити спеціальну комісію, що займалася б складанням реєстру українських термінів до відповідних російських, проте її діяльність не була ефективною через нестабільність політичної та економічної ситуації, постійну зміну владних режимів. За доби Гетьманату посилився вплив російської мови на українську правничу термінологію, зросла кількість прямих мовних запозичень, канцеляризмів. Проте в цей період вдалося створити зініційовану, але так і не сформовану за доби ЦР інституцію.

Наприклад, 1919 р. при новоствореній Академії наук було відкрито правничо-термінологічну комісію, до першого складу якої ввійшли визначні вчені-мовознавці – О. Курило та Є. Тимченко. Надалі склад комісії змінювався: через політичну нестабільність, зміни в керівництві склад комісії був непостійним. 1923 р. її очолив відомий історик права І. Черкаський. До складу комісії також входили Г. Вовкушівський, В. Войткевич-Павлович, В. Крижанівський, А. Дроб'язко. Згодом комісію очолив академік історик О. Левицький, до складу входили ще два академіки – філолог А. Кримський, філософ права Б. Кістяківський та 20 юристів-практиків.

Отже, у перші десятиліття ХХ ст. активно розвивається українська правнича термінологія, що зумовлено спробами українського народу здобути державність (період національно-визвольних змагань, Центральної Ради, Гетьманату, УНР) і, відповідно, потре-

бами розвитку української правничої мови як офіційної мови законодавства, діловодства та судочинства. У зазначений період формуються термінологічні комісії, виходять друком перші російсько-українські словники ділової мови та правничої термінології, позначені впливом тенденцій історичного та етнографічного романтизму в термінології [9, с. 191].

З розвитком молодого держави правова система України реформується під впливом правничої науки розвинених правових держав [15, с. 55]. Відповідно термінологія української мови права поповнюється, удосконалюється разом із розвитком цієї сфери знань як у межах нашої держави, так і за кордоном.

Розширення понятійного апарату права супроводжується активізацією запозичення іншомовних термінологічних одиниць. Термінологія права є специфічною системою, яка пройшла довготривалий процес формування, що зумовило генетичну неоднорідність її лексичного складу. З огляду на це в цій терміносистемі наявні як питомі, так і велика кількість іншомовних запозичень.

Безумовним є те, що більшість однослівних термінів на позначення понятійного апарату в юридичній науці є запозиченими. Зазначені проблеми зумовлюють актуальність дослідження генетичного складу цієї терміносистеми.

Іншомовні запозичення у складі юридичної науки становлять більшість усього понятійного апарату. Зазвичай це запозичення із латинської, грецької, французької, англійської, німецької, іспанської, італійської, ісландської, івритської, монгольської, фінської, казахстанської, шведської, норвезької, голландської, данської, мови африкаанс, сербської, хорватської, польської, арабської.

Латинізм здавна є природною складовою української правничої термінології. Звичні для вуха сучасника терміни *апеляція* (лат. *appellatio*), *артикул* (лат. *articulus*), *магістрат* (лат. *magistrates*), *прокуратор* (лат. *procurator*), *пропінація* (лат. *propinatio*), *реституція* (лат. *restitutio*) відомі вже в Литовських статутах ХVI ст. Процес входження латинських слів у юридичну терміносистему очевидний і зрозумілий, оскільки римське право мало визначальний вплив на формування законодавства майже всіх європейських держав. На сучасному законотворчому етапі знову ж таки відбувається запозичення іншомовних термінів, оскільки Україна намагається узгодити національне законодавство з нормами європейського права, що потребує відповідного термінологічного інструментарію. Однак уживання латинізмів, англоамериканізмів, германізмів тощо мусить мати достатні підстави, а саме: "стійке входження іншомовного терміна в мову і відсутність у ній лексеми для позначення відповідного поняття" [16, с. 28].

Запозичення іншомовних терміноодиниць є законним явищем і важливим засобом поповнення української термінології права. Однак слід пам'ятати про збалансоване використання запозичених і національних термінів у процесі творення та стандартизації терміносистеми права. Надмірна кількість запозичень може ускладнювати процес сприймання інформації, а також потрібно пам'ятати, що "надмірне захоплення іншомовними термінами – це шлях до втрати національної самобутності української мови" [17, с. 13]. З іншого боку, дослідниця Л. Чулінда вважає, що повністю відмовитися від міжнародної термінології означало б ізолювати українську правничу термінологію від

плідних оновлюючих впливів, перешкоджати її збагаченню і розвитку [2, с. 7].

Генезис і розвиток української правничої термінології, зокрема і термінології іншомовних слів у Кримінальному кодексі України тісно пов'язані з витоками та історією національного права, української державності, історією української мови та правової науки. Становлення і формування термінології українського права, як й української мови взагалі, відбувалось у надзвичайно складних і несприятливих історико-політичних умовах бездержавності, під впливом багатьох мов, що не могло не позначитися на розвитку термінологічного словника української юридичної мови [18].

Висновки. Запозичення іншомовних терміноодиниць – закономірне об'єктивне явище, яке не має істотних обмежень чи заборон, важливий засіб поповнення української правничої термінології. На відміну від питомих українських термінів на позначення відповідних юридичних понять, термінам-запозиченням більшою мірою властиві такі характерні ознаки, як точність, конкретність, однозначність, при цьому вони виявляють і високу словотвірну активність. Усе це сприяє розширенню та збагаченню досліджуваної терміносистеми.

Безумовно, наявність термінології іншомовних слів у кримінальному праві України є закономірним історичним явищем і важливим засобом поповнення української термінології права загалом.

Подальше дослідження цієї проблеми важливе для з'ясування питань як загальнотеоретичного, так і суто практичного характеру, насамперед для з'ясування шляхів і причин запозичення, розв'язання проблеми мовного унормування запозичених термінів, що поповнюють сферу юридичної термінології, а також на основі цього розробки механізмів збалансовування використання запозичених слів у кримінальному праві України.

Список використаних джерел:

1. Ключко М. Джерела походження та способи творення юридичних термінів України. *Вісник Академії правових наук України*. 2009. № 4. С. 223–231.
2. Чулінда Л. І. Українська правничі термінологія: навч. посіб. Київ, 2005. 112 с.
3. Карпенко Ю. О. Вступ до мовознавства: підруч. Київ: Вид. центр "Академія", 2006. 336 с.
4. Заремба І. Д. Українізація іншомовних термінів. *Молодий вчений*. 2016. № 4. С. 366–370.
5. Лоте Д. С. Вопросы заимствования и упорядочения иноязычных терминов и терминологических элементов. Москва: Наука, 1982. 149 с.
6. Акуленко В. В. Вопросы интернационализации словарного состава языка. Харьков: Изд-во Харьк. ун-та, 1972. 216 с.
7. Лунько П. Є. Запозичення в українській термінології конституційного права. *Наукові праці: науково-методичний журнал*. Вип. 211: Філологія. Мовознавство / ред. Л. П. Клименко [та ін.]. Миколаїв: ЧДУ ім. П. Могили, 2013. С. 55–60.
8. Середа А. Розвиток конституційного законодавства в Українській Народній Республіці. *Вісник Запорізького національного університету*. Юридичні науки. 2006. № 1. С. 12–17.
9. Трач Н. Українська правничі термінологія в добу Центральної Ради, Директорії та Гетьманату. *Науковий вісник Чернівецького національного університету. Слов'янська філологія*. 2013. Вип. 697–699. С. 190–198.
10. Яневський Д. Політичні системи України 1917–1920 рр.: спроби творення і причини поразки. Київ: Дух і літера, 2003. 767 с.
11. Савонюк Р. Щодо термінів і понять Кримінально-процесуального кодексу України. *Право України*. 2004. № 2. С. 99–101.
12. Тростюк З. Щодо назв у понятійному апараті Особливої частини Кримінального кодексу України. *Право України*. 1999. № 12. С. 77–80.
13. Українська суспільно-політична думка в 20 ст. Документи і матеріали: у 3 т. / за ред. Т. Гунчака та Р. Сольчаника. Б. м.: Сучасність, 1983. Т. I. 510 с.

14. Шеремета Н. Історичні процеси творення правничої термінології в синхронному та діахронному аспектах. *Проблеми української термінології*: зб. наук. праць учасників XII Міжнародної наук. конф. "Проблеми української термінології СловоСвіт 2012". Львів, 27–29 вересня 2012 року. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2012. С. 122–127.

15. Пиц Т. Б. До проблеми дослідження німецьких запозичень в українській говірковій лексиці. *Наукові записки. Серія "Філологічна"*. 2013. Вип. 35. С. 281–284.

16. Трач Н. С. Термінологія сучасного законодавства України: лексичний аспект. *Наукові записки. Національний університет "Києво-Могилянська академія"*. Том 22, ч. 1: Гуманітарні науки / ред. кол.: В. С. Брюховецький, М. Т. Брик, Н. Г. Антонюк та ін.; упоряд. М. Т. Брик, Н. Г. Антонюк. Київ: КМ Академія, 2003. С. 27–31.

17. Гриценко П. Ю. Українська термінологія і термінографія на етапі розбудови. *Збірник наукових праць 1-ї наукової конференції "Українська наукова термінологія: стан та перспективи"*. Київ: Наук. думка, 2008. С. 5–16.

18. Толкачова Н. Є. Семантична структура давньоруської юридичної звичаєвої термінології. *Історія держави і права. Бюлетень М-ва юстиції України*. 2008. № 2 (76). С. 19–22.

References

1. Klochko M. Dzherela pohodzhennja ta sposoby tvorennja jurydychnykh terminiv Ukrainy [Sources of origin and ways of creating legal terms of Ukraine]. *Visnyk Akademii pravovykh nauk Ukrainy*. 2009. № 4. S. 223–231 (in Ukrainian).
2. Chulinda L. I. Ukrai'ns'ka pravnycha terminologija [Ukrainian Legal Terminology]: navch. posib. Kyi'v, 2005. 112 s. (in Ukrainian).
3. Karpenko Ju. O. Vstup do movoznavstva: pidruchnyk [Introduction to Linguistics]. Kyi'v: Vydavnychyj centr "Akademija", 2006. 336 s. (in Ukrainian).
4. Zarembo I. D. Ukrai'nizacija inshomovnykh terminiv [Ukrainianization of foreign language terms]. *Molodyj vchenyj*. 2016. № 4. S. 366–370 (in Ukrainian).
5. Lote D. S. Voprosy zaimstvovaniya i uporyadocheniya inozazychnykh terminov i terminojelementov [Issues of borrowing and ordering foreign language terms and term elements]. Moskva: Nauka, 1982. 149 s. (in Russian).
6. Akulenko V. V. Voprosy internacionalizacii slovarnogo sostava jazyka [Issues of internationalization of the vocabulary of the language]. Harkiv: Izd-vo Har'k. un-ta, 1972. 216 s. (in Russian).
7. Lun'o P. Je. Zapozychennja v ukrai'ns'kij terminologii konstitucijnogo prava [Borrowing in the Ukrainian terminology of constitutional law]. *Naukovi prac: nauково-методичний збірник*. Vyp. 211. Filologija. Movoznavstvo / red. L. P. Klymenko [ta in.]. Mykolai'v: ChDU im. P. Mogily, 2013. S. 55–60 (in Ukrainian).
8. Sereda A. Rozvytok konstitucijnogo zakonodavstva v Ukrai'ns'kij Narodnij Respubliki [Development of constitutional legislation in the Ukrainian People's Republic]. *Visnyk Zaporiz'kogo nacional'nogo universytetu*. Jurydychni nauky. 2006. № 1. S. 12–17 (in Ukrainian).
9. Trach N. Ukrai'ns'ka pravnycha terminologija v dobu Central'noi' Rady, Dyrektorii' ta Get'manatu [Ukrainian legal terminology in the days of the Central Council, Directory and Hetmanate]. *Naukovyj visnyk Chernivets'kogo nacional'nogo universytetu. Slov'jans'ka filologija*. 2013. Vyp. 697–699. S. 190–198 (in Ukrainian).
10. Janev's'kij D. Politychni systemy Ukrai'ny 1917–1920 rr.: sprobj tvorennja i prychny porazky [Political systems of Ukraine 1917–1920: attempts of creation and causes of defeat]. Kyi'v: Duh i litera, 2003. 767 s. (in Ukrainian).
11. Savonjuk R. Shhodo terminiv i ponjat' Kryminal'no-procesual'nogo kodeksu Ukrai'ny [Concerning terms and concepts of the Code of Criminal Procedure of Ukraine]. *Pravo Ukrai'ny*. 2004. № 2. S. 99–101 (in Ukrainian).
12. Trostjuk Z. Shhodo nazv u ponjatijnomu aparati Osoblyvoi' chastyny Kryminal'nogo kodeksu Ukrai'ny [About the names in the conceptual apparatus of the Special Part of the Criminal Code of Ukraine]. *Pravo Ukrai'ny*. 1999. № 12. S. 77–80 (in Ukrainian).
13. Ukrai'ns'ka suspil'no-politychna dumka v 20 st. Dokumenty i materialy [Ukrainian socio-political thought in the 20th century. Documents and materials] / za red. T. Gunchaka ta R. Sol'chanyka. V 3-h t. T. I. Suchasnist', 1983. 510 s. (in Ukrainian).
14. Sheremeta N. Istorychni procesy tvorennja pravnychoi' terminologii' v synhronnomu ta diahronnomu aspektah [Historical processes of creation of legal terminology in synchronous and diachronic aspects]. *Problemy ukrai'ns'koi' terminologii'*: [zb. nauk. prac' uchastnykiv XII Mizhnarodnoi' naukovo'i konferencii] "Problemy ukrai'ns'koi' terminologii' SlovoSvit 2012", L'viv, 27–29 veresnja 2012 roku]. L'viv: Vydavnytvo L'viv's'koi' politehniky, 2012. S. 122–127 (in Ukrainian).
15. Pyc T. B. Do problemy doslidzhennja niec'kyh zapozychen' v ukrai'ns'kij govirkovij leksyici [On the problem of research of German borrowings in the Ukrainian vocabulary]. *Naukovi zapysky. Serija "Filologichna"*. 2013. Vyp. 35. S. 281–284 (in Ukrainian).

16. Trach N. S. Terminologija suchasnogo zakonodavstva Ukraïny: leksychnyj aspekt [Terminology of modern legislation of Ukraine: lexical aspect]. *Naukovi zapysky. Nacional'nyj universytet "Kyjevo-Mogylyans'ka akademija"*. T. 22, ch. 1 : Gumanitarni nauky / [red. kol.: V. S. Brjuhovec'kyj, M. T. Bryk, N. G. Antonjuk ta in.; uporjad. M. T. Bryk, N. G. Antonjuk]. Kyïv: KM Akademija, 2003. S. 27–31 (in Ukrainian).

17. Grycenko P. Ju. Ukraïns'ka terminologija i terminografija na etapi rozbudovy [Ukrainian terminology and terminography at the construction stage]. *Zbimyk naukovyh prac' 1-i' naukovoï konferencii "Ukraïns'ka naukova terminologija: stan ta perspektyvy"*. Kyïv: Nauk. dumka. 2008. S. 5–16 (in Ukrainian).

18. Tolkachova N. Je. Semantychna struktura davn'orus'koi' jurydychnoi' zvyhajevoi' terminologii. *Istorija derzhavy i prava* [The semantic structure of ancient n customary terminology. History of the State and Law]. *Bjuleten' M-va justycii Ukraïny*. 2GG8. № 2 (76). S. 19–22 (in Ukrainian).

Received: 16/12/2019

1st Revision: 25/01/2020

Accepted: 15/02/2020

I. Tsarova, PhD (Philology), Associate Prof.,
R. Yuzheka, PhD Student
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs, Dnipro, Ukraine

TERMS OF FOREIGN ORIGIN IN THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE

The article deals with the the legal nature of terms of foreign origin used in the Criminal Code of Ukraine. The author analyzes the terms of foreign origin in the field of law, explores the ways of borrowing terms and names of the legal terms system.

The article explores the origin of Ukrainian terminology. The composition of the borrowings has been clarified and the specifics of foreign lexis functioning are defined. The issue of foreign lexis functioning in the Ukrainian language environment is considered. The expediency of using the borrowed tokens in the modern legal terminology of the Ukrainian language has been determined. The causes of a considerable number of borrowings in the terminological vocabulary of law have been found out.

The author substantiates that terms of foreign origin borrowing is a natural objective phenomenon that has no significant restrictions or prohibitions, an important means of updating Ukrainian legal terminology. Unlike specific Ukrainian terms for the designation of relevant legal concepts, borrowing terms are more typical of such characteristic features as accuracy, specificity, unambiguity, and they also exhibit high word-forming activity.

Keywords: origin, legal terminology, borrowing, interlanguage interactions, Latinisms.